

EXAMENUL RADIOLOGIC

Cînd stăteam aplecată deasupra căzii cu rufe muiate, cînd curăţam cimentul şi linoleumul, dar mai ales seara tîrziu, cînd rînduiam bucătăria, simţeam acut starea aceea asemănătoare cu tristeţea bătrînilor : sîrşeală, revoltă şi remuşcare. Trecuse încă o zi fără să scriu la povestea cerşetoarei, cea care îşi ducea existenţa adunînd ban cu ban, prin neînchipuite umilinţe, pentru monumentul său funerar. Cum căutase întîi locul de veci în cimitirul cel mai select al oraşului, în vecinătatea marilor familii. Cum visa ea să le sfideze compania veşnică printr-un monument nemaivăzut. Tocmeala bătrînei cu un sculptor care, pentru un preţ bun, se învoise – poate atras şi de revanşa postumă a umilinţei – s-o imortalizeze în marmură. Pe măsură ce ea inventa noi mijloace de a trezi caritatea trecătorilor, sculptorul adăuga proiectului său o atitudine tot mai demnă şi mai distinsă. Mîna întinsă pentru cerşit îşi convertea gestul în binecuvîntare, iar zdrenţele deveneau falduri pe care lumina adia.

Între ultima ţigară a zilei şi prima din ziua următoare, somnul scurt mi-era plin de această poveste ramificată pe străzi vag amintite şi în interioare văzute prin filme. Auzeam vocea copilului cerîndu-mi apă şi nu mă puteam desprinde din apropierea sculptorului – cînd tînăr, cînd bătrîn, cînd meschin, cînd

generos. Cîteodată mi se părea că l-am dibuit – « să nu uit amănuntul ăsta », îmi spuneam în somn –, și atunci Piti voia la oală sau tata avea o criză de anghină, aprindeam veioza și totul se ștergea.

Voiam să scriu și nu-mi rămînea timp. Devenisem nervoasă.

« Sîmbătă i-am invitat pe Ambrozie. Să faci pizza, că de vin mă ocup eu », mă săruta în fugă soțul și pleca să țină conferințe ateiste în județ. Sîmbătă, după baia copilului, cînd toți se instalau la televizor, îmi propusesem să mă apuc în sfîrșit de scris. Dar nu mi-era îngăduit acest răgaz.

Dimineața – dușul, pîine-lapte-aprozar. Bătrîna cerșetoare se așeza în colț la Drept, nu, nu era bine, studenții nu dau po-mană. Mă întorceam acasă, trezeam copilul, oala, spălat, îmbrăcat, masa de dimineață, medicamentele tatii. Îl duceam pe Piti la grădiniță, apoi, în înghesuiala din autobuz, reușeam să mut bătrîna în fața parfumeriei, era un loc mult mai bun, plus figurile cucoanelor care-și cumpărau cosmetice, antiteza dintre. În trap săltat, în șuvoiul ce se scurgea din autobuze spre porțile instituției, îi construiam sculptorului o origine țărănească ardeleană, îi adăugam și-i desființam învățăcei pînă rămînea cu unul singur, mai bine una.

Semnam condica, bună dimineața, ce zi frumoasă, ce mi-zerie de vreme, ce vă face puștiul ?, salutări doamnei, parcă ați mai slăbit. În sfîrșit, în birou. Ajungeam totdeauna prima și erau cele mai plăcute momente ale zilei, cînd, cu geamurile larg deschise spre calea ferată, îmi așezam dinainte foile cu schema poveștii. Adăugam ucenica sculptorului, desigur frum. indep. și cam trăs., adorîndu-și și detestîndu-și maestrul, căruia-i mai scădeam vreo zece ani, și atunci trebuia să-i mai scad și fiului său cu motocicletă care nu se mai putea îndrăgosti de studentă. Încercam să-mi amintesc cum iubește o elevă un profesor și notam : orbire intransigentă. (Pe urmă uitam ce am vrut să spun cu asta.) Ștergeam săgeți, ocoleam cu jenă scena de la admi-

nistrația cimitirelor, fiindcă trebuia să mă documentez, și tresăream speriată, mereu la fel, de parcă aş fi fost prinsă asupra unui fapt reprobabil, atunci când năvăleau, încălziți de drum, cei trei colegi. Și aici, cum se spune, se rupea filmul. Veneau maldărele de șpalturi ude la corectat, telefoanele, dispozițiile, alergătura, certurile.

Către ora trei, în birou începeau invariabil discuțiile despre mîncare. « Acum ar fi bună, zicea Petrescu, o saramură de pește cu mămăliguță... » « ... Și mujdei grecesc », îi lăsa gura apă Curierii. « Ba, îi contrazicea Frumoasa, trăgînd fumul adînc, eu aş vrea ceva suav, un iaurtel de la gheață, cu sirop de fragi... » și ochii ei albaștri priveau cu dor harta economică de deasupra capului meu. Smîngăleam detalii la scena « tocmelii », în timp ce în aerul îmbîcșit al biroului zburau elogii ale caltaboșilor și berii cu spumă. Cerșetoarea mea trebuia să fie, sub aparența unui om simplu și necredincios, întruchiparea vanității și a dorinței de dăinuire. Iar sculptorul, cel în stare să-i dea nemurire, trebuia atins de toate viciile. Cel de la care « se cumpără », cu umilințe de o viață, memoria veșnică era un fel de diavol autodistrugîndu-se cu flacăra din el. « Și niște fasole cu costiță », îmi cînta vocea domnului Petrescu. « ... Cu costiță și ciolan afumat... », relua în canon Curiera. « ... Cu ciolan afumat și șpriț rece... », urca tărăgănat glasul Frumoasei. Se înțelegeau de minune. Eu voiam să scriu. Și eram atît de ipocrită, încît nu recunoșteam că mi se făcuse foame.

*

De cînd aveam dorința de a scrie, tot ce considerasem înainte a fi « realizarea » mea devenise o corvoadă. Îmi îndeplineam obligațiile conștiincios, dar fără satisfacție. « Căldura căminului », lucrurile astea de care fusesem mîndră – perdeluțe, crăticioare, zacuști... Chiar și iubirea duioasă pentru copil, afecțiunea pentru soț, tandrețea-milă pentru tata se modificaseră,

alterate de un soi de vinovăție iritată. Nu mai aveam răbdare nici în ritualurile domestice care înainte îmi dădeau siguranță și calm.

Îl înveleam pe Piti, îl pupam și stingeam lumina, grăbită să-mi termin treburile și să câștig o oră pentru scris. « Spune-mi o poveste subțire », mă ruga el, smiorcăindu-se. Mă rezepam de tăblia rece a patului și începeam : « A fost odată o bătrână cerșetoare... » — « Nu cu bătrîna cerșetoare, începea el să urle, cu animăluuuuțeee... »

În bucătărie zăceau cratițele cu resturi de mâncare prinse pe fund și farfuriile unuroase, aragazul pătat și tranzistorul cu paraziți la care tata asculta știrile de la Europa Liberă comentate apoi în tirade interminabile. « Și iepurașul, și purcelul au trăit fericiți pînă-n zilele noastre » – nici nu mai știam ce îngaim. « Și-n zilele noastre ce fac ei ? » mă întreba încă foarte treaz Piti. Îmi venea să-l bat. « Hai mai bine să-ți cânt ! » — « *Bandiera rossa* », poruncea el. « *Ban-diera rooossa triom-fe-ra* », căscam la a zecea reluare a singurei strofe pe care o știam.

Venea acasă soțul cu chef de vorbă, trebuia hrănit, com-pătimit, giugiulit. Altfel îl apuca deznădejdea, scotea vinul din frigider și nu-l mai puteam urni din bucătărie pînă nu termina sticla. Spre sfîrșitul ei, mă acuza că sînt rece și absentă, începea să-l vorbească de rău pe tata și atunci trebuia luat cu binișorul și vîrît în pat, unde adormea pe loc, cu ochelarii pe nas.

Mă duceam să-i spun noapte bună tatii, care mă informa ce mai e prin Iran și că a venit nota de telefon cu multe convorbiri adiționale (telefonul îl plătea din pensia lui). Trebuia să facem economii. Și la lumină. Era un bun prilej să-i sting veioza. Părăsindu-l așa, pe întuneric, aveam totdeauna impresia că mai voia să-mi spună « bea o cană cu lapte » sau « îmbracă-te mai gros, peste noapte se face rece », ceva care să-i dea iluzia că mă ocrotește, cînd, de fapt, rolurile se inversaseră de

mult – fetița lui era o gospodină șleampătă, obosită și nervoasă, de care nu se mai lipeau nicicum diminutivele.

Era liniște în toată casa, toate la locul lor, cratițele cu mâncare pe două zile și întreținerea plătită. Orașul vuia stins în vîntul de toamnă. La ora asta, cerșetoarea mea își număra banii și se visa de marmură albă, dar adormeam în drum spre pernă și deodată suna ceasul.

*

Domnul Ambrozie părea în orice clipă că e gata să se frece pe burtă și să ofteze satisfăcut : « Ah, ce bine mi-am orînduit viața ! » Soția sa, Rica, avea expresia îngîmfat suspicioasă a unui curcan. Înfulecau pizza și-și aminteau de concediul lor italian prin ONT. Apoi – țin minte precis momentul, fiindcă se povestea despre o statuie dintr-un cimitir genovez reprezentînd o cerșetoare –, domnul Ambrozie m-a privit atent și a hotărît că trebuie să mă vadă un doctor. Nesuferit la el îmi era obiceiul de a da sentințe. Acest om eficient suficient, care îndeplinea în familia noastră rolul nașului, deși nu botezase pe nimeni, ne copleșea cu o bunăvoință autoritară. Simțea nevoia – poate fiindcă nu avea copii – să ne inculce pragmatismul lui (« voi nu cunoașteți viața, ascultați-mă pe mine... ») și pretindea pentru asta un soi de recunoștință, dacă nu chiar iubire.

Pîna să vin de la bucătărie cu salata de fructe, el aranjase telefonic să mă prezint luni la un internist « care-i era obligat ». Rica Ambrozie a aprobat cu satisfacție, scuișind sîmburii de vișine în linguriță, iar Piti a venit cu un pistol cu apă pe la spatele ei și i-a udat șalul rusesc și buclele date cu fixativ. A trebuit să-l cîrlesc și apoi să-l chem în baie să-i dau gumă de mestecat, ca să tacă.

Ucenica sculptorului o vede pe bătrîna cerșind și-i cumpără o ciocolată mare. Sau mai bine o sticlă de rom cubanez, ca să descriu delirul bahic al bătrînei, cu hore de statui

și plăci funerare colorate ca la bîlci. Ar trebui să beau eu întîi, să văd cum e. Numai că la al doilea pahar îmi vine să vărs. Singura dată cînd am reușit să mă îmbăt, în satul de la mare, mi s-a făcut poftă să înot – era o noapte rece, m-am întors pe țarm trează și înghețată, și pe urmă am zăcut cu pneumonie tot concediul.

Domnul Ambrozie m-a pupat nu tocmai părintește lîngă ochi (se terminase și telejurnalul), țoc-țoc, și cu ea, mai-poftiți-și-voi-la-noi / cu-plăcere-pe-curînd, și, în sfîrșit, s-au dus.

Soțul meu, încălzit de vin, a vrut să facem dragoste, dar mai întîi venea povestea pentru Piti, chiar m-a ajutat să spăl vasele, în timp ce tata îmi relata un incident cu ostatici la o ambasadă, era atît de îngrijorat pentru ei, că i-am dublat porția de Extraveral. Pe cînd făceam patul, sculptorul primea o comandă de fîntînă arteziană, iar bătrînica dovedea o monstruoasă răutate senilă față de motanul ei iubit, cu care își împărțise pînă atunci parizerul zilnic. M-am gîndit să ucid motanul prin inaniție, dar tocmai atunci Piti a început să plîngă în somn, așa că am lăsat animalul în viață și l-am botezat Ambrozie.

*

Luni, după serviciu, m-am dus la doctor. « Nu te uiți la nimeni, intri direct în cabinet și spui că vii din partea mea », mă instruiseră Ambrozie, și așa am și făcut, cerîndu-mi însă prosteste scuze celor îngrămădiți în fața ușii, cu fișele în mîini.

Doctorul era un tînăr chipeș, fercheș, cu cearcăne și pix aurit. Dincolo de birou, în fața lui, ședea bolnava între două vîrste, cu oscilații de tensiune. M-a privit neprietenos și am devenit brusc conștientă de ținuta mea urîță (cei apropiați îmi trăgeau adesea un pumn în spate, obligîndu-mă pentru cîteva secunde să stau dreaptă), de firele duse de la ciorap. Am spus cu voce mică cine mă trimisese și pe fața doctorului s-a accentuat expresia de plictiseală.

— Și ce te doare ? am auzit întrebarea, pentru care nu eram pregătită.

Observasem că, dimineața, în grabă, luasem fularul verde al tatii la canadiana albastră, cumpărată de la Adolescentul, pe care se oprea acum insistent privirea doctorului.

— Știi, când...

— Te rog, succint, ai văzut ce-i afară !

Ce să-i spun ca să pot pleca ?

— Tușesc, am oftat ușurată.

— Aha, o să-ți fac o trimitere la radiolog.

Cu biletul parafat în mână, am rătăcit pe culoarele verzui, din ce în ce mai goale, căutînd ieșirea. Cerșetoarea mea legalizîndu-și actele pentru locul de veci tot așa trebuie să se simtă străbătînd « hățîșul birocratic ».

La indicația unui domn stilat căruia-i ieșeau aburi din gură la fiecare cuvînt, am coborît îndelung cu un lift de modă veche, ca o cușcă pentru un animal prețios. Pastilele ce indicau etajele se luminau descrescător, derulînd litere latine, chirilice, gotice, ebraice, o babilonie de alfabet, sau poate mi se transmitea un mesaj obscur, o formulă magică. Prin grila de lemn a liftului vedeam peretele tunelului, la început dur și lucios, apoi tot mai spongios și întunecat, străbăteam ca sfredelul unei sonde straturile geologice, iar butoanele se aprindeau cu o intensitate tot mai mică, de la lumina orbitoare a soarelui pe marmură, pînă la *Dämmerung*-ul unei arhive, candelă în camera convalescentului, ace fosforescente cînd te trezești de frig.

Liftul s-a oprit în beznă. Am dibuit grilajul și l-am tras, cu un zgomot de dislocare, iar din întuneric am auzit o voce bărbătească, dar cu inflexiuni cald feminine, o voce dintre acelea de care te îndrăgostești la telefon.

— O să vă conduc la aparat. Întindeți mîna, atenție la treaptă ! Așa, să reglăm plăcile...

Am simțit apropiindu-se din față și din spate doi pereți reci care m-au prins între ei cu o strângere ușoară, apoi au devenit translucizi într-o lumină albăstruie.

— Respirați adânc, relaxați-vă.

Aerul era răcoros și curat, cu un ușor miros de hîrtie tipărită. Eram stînjenită de poziția incomodă, dar aveam în același timp o senzație de încredere, de familiar, aproape voioșie.

— Babel, Bacovia, Baltag, Barbu-Ion..., Blecher, Baudelaire, Borges, Bulgakov, citea muzical vocea.

Desigur, devenisem transparentă, o cutie, un seif plin de comori alfabetice uitate, copleșite de chitanțe, detergenți, ambrozii. Se deschideau numele ca niște potire încăpătoare, ca niște răni – Buzzati, Caragiale, Cehov, Cortázar... un pomelnic atît de drag, de dorul căruia mă dureau ochii. Și vocea aceea reverbera masculin-feminin în întuneric bucuriile și umilințele mele – Dickinson, Dimov, Doinaș, Dostoievski, nu te opri, mi-amintesc exaltările și deznădejdea, toate iubirile – Iubirea, scheletul și nervii, și sîngele meu hrănit cu scrisul lor, Gogol, Hesse... James... Mann... Melville... Raicu... Rilke... și se văd clar alveolele avide să soarbă alte cărți, să se imprime de pecetea altor nume. Această sete e boala mea, și recunoștința pentru Ei, și dorința de ispășire prin scris.

Plăcile mari de metal s-au îndepărtat, eliberîndu-mă.

— Gata, Bittel, nu-i nimic special, un caz destul de frecvent. Din fericire, incurabil. Veți rămîne un timp la noi.

*

Mi s-a dat o cameră luminoasă, cu balcon și vedere spre munți. Printr-o ușă capitonată pot trece în biblioteca circulară, în același timp sală de muzică și atelier de pictură. Prima zi mi-am petrecut-o cercetînd volumele frumos legate și colecțiile de discuri. Ochiul se îmbăta muzical de trecerea luminii peste picturile expuse pe șevalet și m-am obișnuit să măsoar timpul

după mișcarea razei de pe cartea pictată de Memling înaintea lui Martin von Nieuwenhove pînă la fundalul peisajului cu păsări galbene al lui Klee.

Era spre seară cînd a început ploaia peste pădurea de pini și mi s-a adus o gutuie mare pe o tipsie de aramă.

M-am retras în camera mea ca să mă apuc de scris. Povestea cu cerșetoarea își pierduse orice interes. Prima fază se lăsa greu, împleteam și despleteam cuvintele, poticnită în cîte un gerunziu, în cîte un « care ». Îmi propusesem să evit epitețele, or ele se lipeau, cleioase, de fiecare substantiv. Într-un glob de cristal, ceasul de pe noptieră îmi îngîna respirația. « O închisoare de cristal pentru ceasornic / o închisoare de parfum pentru gutuie. » Liniștea aceasta care mă înfricoșează. « Eu sînt departe, străbătînd / priveliști scufundate-n frică. » Versuri. « Dinții fini ai ceasului / mușcă din gutuie / se strepezește ora / și mi se face dor... »

Trec în bibliotecă și îmi pun la pick-up *Aria pe coarda sol*. Se întunecă. Din rafturi și de pe șevalete sînt privită necruțător, ca un intrus. Și ce dacă știi să gătesc zece feluri din pui, îmi vine să zbier, și spăl geamurile ca nimeni alta? Cîndva am fost o studentă promițătoare, îl știu pe Arghezi pe dinafară, pot scrie versuri onorabile, am și publicat cîte ceva într-o revistă din provincie!

Pun discul de la capăt, de mai multe ori, nu vreau să pierd starea asta muzicală, trebuie s-o scriu, o voi scrie, și atunci apare bătrîna cerșetoare (nu bătrîna, cerșetoarea) cu un halat de diftună grenă, mă ia ușor pe după umeri și mă duce la culcare.